

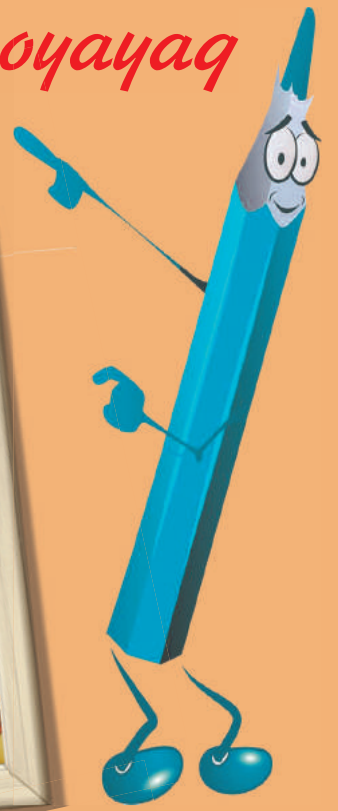
GÖY QURŞAĞI

UŞAQ JURNALI
№ 3 (66) - 2018

Dünyanı rənglərə boyayaq

TUTU-TUTU, KAPİTAN

Dörd siçan, bir də pişik,
Götürüb beş-on yeşik,
Düzəldilər bir gəmi.

Öndə neçə okean,
Bəs kim olsun kapitan?

Harda aş, orda baş,
Meymunlar-ekiz qardaş,
Çığırdılar görüncə:
"Kapitan olsun cüce!"
Amma xoruz quqqulu,
Düzgün deyil bu!
Cücedən keçəyin vaz,
Ondan matros da olmaz!"

Bir söz dedi hər ağız,
Hamıya qoydular mız:
Siçan yox, pişik olmaz,
Meymunlar çox oyunbaz,
Üzə bilmir quqqulu,
Yerdə qaldı tək Tutu!

O, həm üçür, həm qaçır.
Adam kimi dil açır.
Neçə dənizlər üzüb,
Neçə ölkələr gəzib.
Tutu oldu kapitan,
Əlinə keçdi sükan.

Tutu-Tutu, kapitan,
Tufana vermə aman!
Sükanı möhkəm fırla,
Dön səfərdən uğurla!

Tanış olun, dostum Bəkkar

Mən Bəkkarla tanış oldum. Misir nağıllarının olduqca maraqlı qəhrəmanı ilə. Hətta bizim Cırtan da onunla tanış oldu. Və bir çox digər nağıl qəhrəmanları. Elə bil sehrlı aləmə düşmüşdüm... Küpəgirən qarı, acgöz canavar, bapbalaca çərişlər...

Bu hadisə mayın 14-də Gənc Tamaşaçılar Teatrında baş tutdu. F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasının və 3 nömrəli Uşaq-Gənc-lər İnkişaf Mərkəzinin birgə hazırladığı "Tanış olun, dostum Bəkkar" adlı nağıl-tamaşa başına o qədər uşaq yığıdı ki... F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası ilə Misir Mədəniyyət Təhsil Əlaqələri Mərkəzinin keçirdiyi 14-18 may "Misir uşaq ədəbiyyatı" həftəsi çərçivəsində. Tədbirə, Misirin Azərbaycandakı səfir müavini Hossam Başary, Unicef-in Azərbaycandakı nümayəndəliyinin rəhbəri Edvard Karvard, Misir Mədəniyyət Mərkəzinin müdiri Dr. Ahmed Sami Elaydi, Misir uşaq yazıçısı və tədqiqatçısı pr. Yaqub Əl Şaruni, Respublika Kitabxana Kollektorunun direktoru Ələddin Əsədov, uşaq yazıçıları iştirak edirdilər. Uşaqların ifasında təqdim edilən nağıl-tamaşada Azərbaycan, Misir, eləcə də, dünya xalq nağıl qəhrəmanlarının obrazları nümayiş olundu. Maraqlı süjet xətti üzərində qurulan tamaşa, Misir nağıl qəhrəmanı Bəkkar və Azərbaycan nağıl

qəhrəmanı Cırtanın görüşü ilə başladı. Bəkkarın itirdiyi kitabları Cırtanla birlikdə axtarması və o zaman çərçivəsində hər iki ölkənin nağıl qəhrəmanları ilə əyləncəli tanışlıqlar... Nağıl-tamaşanın final səhnəsi - Misir nağıl qəhrəmanı Bəkkarın itirdiyi kitabları F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasında tapması isə azyaşlı tamaşaçıların sevinc və gurultulu alqışına səbəb oldu. Tamaşanın sonunda, F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasının direktoru Şəhla Qəmbərova tədbir iştirakçılarına öz minnətdarlığını bildirdi və qeyd etdi ki, bugünkü nağıl-tamaşanın təşkil olunmasında əsas məqsəd Misir və Azərbaycan nağıl qəhrəmanları ilə uşaqlarımızı tanış etməkdir. Misir Mədəniyyət Mərkəzinin müdiri Dr. Ahmed Sami Elaydi Azərbaycan və Misir dövlətlərinin qardaş və bir-birinə yaxın mədəniyyətə malik ölkə olduğunu vurğuladı...

İncəhörüm

“Əsrarəngiz Misir nağılları” kitabının təqdimatı və kitaba çəkilən rəsm əsərlərinin sərgisi

Misir... Qədim və möcüzəli diyar. Hər daşında əsrlərin sirri-sehri yaşayan Misir ehramları. Onlar haqqında dolaşan rəvayətlər... Və günlərin bir günü F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası, Azərbaycan Tərcümə Mərkəzi, Misir Mədəniyyət və Təhsil Əlaqələri Mərkəzinin uşaqları çox sevən əməkdaşları düşünüb-daşınıb belə bir qərar verdilər – azərbaycanlı uşaqlar qədim Misir haqqında həqiqətləri yalnız və yalnız Misir nağıllarından öyrənə bilər. Və 30 Misir nağılını ana dilimizdə uşaqlara hədiyyə etdilər...

Mayın 15-ində 1 nömrəli Uşaq-Gənclər İnkişaf Mərkəzinin Təsviri Sənət Qalereyasında “Əsrarəngiz Misir nağılları” kitabının təqdimatı və kitaba çəkilən rəsm əsərlərinin sərgisi keçirildi. Bu layihənin maraqlı doğuracaq cəhətlərindən biri də nağıllara çəkilən rəsmlərin uşaqlara məxsus olması idi. “Misir Uşaq Ədəbiyyatı” həftəsi çərçivəsində keçirilən bu tədbirdə Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirinin birinci müavini Vaqif Əliyev, Misir Ərəb Respublikasının Azərbaycandakı səfiri cənab Adel İbrahim Ahmed İbrahim, Misir Mədəniyyət Mərkəzinin müdiri Dr. Ahmed Sami Elaydi, Misir uşaq ədəbiyyatı üzrə böyük alim pr. Yaqub Əl Şaruni, Milli Kitabxananın direktoru pr. Kərim Tahirov, “525-ci qəzet”in baş redaktoru Rəşad Məcid, uşaq ədəbiyyatı

tədqiqatçısı Füzuli Əsgərli, müxtəlif məktəblərin müəllimləri, şagirdlər, tələbələr iştirak etdirildilər. Tədbiri giriş sözü ilə F.Köçərli adına Respublika uşaq Kitabxanasının direktoru Ş.Qəmbərova açdı. O, çıxışında, “Əsrarəngiz Misir nağılları” kitabının ərəsəyə gəlməsini bu layihənin davamı olduğunu və bununla yanaşı həmin kitabda yer alan rəsmlərin Misirdə də sərgiləndiyini vurğuladı.

Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirinin birinci müavini Vaqif Əliyev bu tədbirin olduqca maraqlı və mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini diqqətə çatdırdı, uşaq və yeniyetmələrin dünyagörüşündə, maariflənməsində kitabxananın əvəzolunmaz fəaliyyətini yüksək qiymətləndirdi. Misir Ərəb Respublikasının Azərbaycandakı səfiri cənab Adel İbrahim Ahmed

İbrahim isə öz növbəsində, bu layihədə əməyi keçən hər kəsə öz minnətdarlığını bildirdi və Azərbaycanda Misir nağıllarının böyük rəğbətlə qarşılınmasından məmnunluğunu qeyd etdi. “525-ci qəzet”in baş redaktoru Rəşad Məcid layihənin uşaqların istedadının kəşf edilməsi və xüsusilə də təxəyyülünün daha da zənginləşməsi baxımından səmərəli olduğunu söylədi. Sonda rəsm sərgisinə baxış keçirildi.

AYI, TÜLKÜ VƏ DOVŞANIN DOSTLUĞU

Bir gün ayı, tülkü və dovşan qərara gəldilər ki, birlikdə dostcasına yaşasınlar. Dostlar meşədə ev tikintisinə başladılar.

Yekəpər ayı dedi:

- Ev tikmək üçün mən odun yığmağa gedirəm.

Şələqulaq dovşan söylədi:

- Mənsə çay qırağına enib, gildən kərpic kəsərəm.

Tənbəl, hiyləgər tülkü işləmək istəmirdi. Özünə əziyyət vermək ona uyğun deyildi. Tülkü hiyləyə əl atdı:

- Dostlar, siz evi tikin, hazır olanda sil-süpür, yır-yığış işlərini mən görürəm.

Ayı ilə dovşan tülkü ilə razılaşdı. Ayı meşədəki möhkəm ağaclardan odun qırdı. Sonra kürəyinə yükləyib ağır-ağır daşdı. Dovşan çay qırağında, çaydan su götürüb gildən palçıq düzəltdi, başına gün döyə-döyə kərpic kəsdi. Ayı, dovşanla bərabər qurumuş kərpicdən, odundan ev tikirdi. Nəhayət, onlar qapı-pəncərə qoyub dam vurdular, döşəmə saldılar, divarları rənglədilər. Günlərlə işləyib lap əldən düşdülər. Tülkü isə kölgəyə çəkilib, ya gitarasını boş-boşuna dınqıldadırdı ya da yatıb dincəlirdi. Üç mərtəbəli böyük bir ev tikilib hazır oldu. Dovşan süpürgəni tülküyə uzatdı:

- Al, işinə başla.

Ayı xəkandazla vedrəni tülkünün qoltuğuna verib dedi:

- İndi isə növbə sənindir. Evi təmizləyib, səliqəyə sal.

Tülkü işin nə yerdə olduğunu görüb:

- Vay dişim, vay başım, – deyə elə zarıdı ki, ayı ilə dovşan tülkünün doğrudan da nasaz olduğuna inanıb onun da işini özləri gördülər.

Bərk yorulmuş ayı, üzünü dostlarına tutdu:

- Bəlkə istirahət edək, yaxşı bir çay içək?! Mən bazara, şirniyyat almağa gedirəm. Siz də çay qoyub süfrə açın.

Dovşan samovara köz saldı, bulaqdan su gətirib çay qoydu, süfrə açdı. Tülkü isə əlini ağdan-qaraya

vurmadı. Özünü hələ də xəstəliyə vurub, arada-bir uzandığı yerdən gözünün ucu ilə ətrafa baxır, ayının bazardan əli dolu dönməsini gözləyirdi. Ayı, içi şirniyyatla dolu böyük bir zənbil ilə evə gəldi. Dovşan zənbildəki ləziz şirniyyatları süfrəyə yığdı. Tülkü bunu görən kimi tez yerindən sıçrayıb hamıdan qabaq masa başında əyləşdi:

O, baldan qaşıqladı, piroqdan dişlədi. Çaydan içdi, konfetlərdən uddu. Ayı bal yemək istədi, qabı boş gördü. Dovşan piroqdan dadmaq istədi– piroqdan qalmamışdı, konfetlər yoxa çıxmışdı. Tülkü yedi-içdi, qarnı top kimi şişdi. Masadan güclə qalxıb söylədi:

- Ah, çox sağ olun dostlar! Sən demə dişim acıdan ağrıyırmış.

Sonra da qarnını sığallaya-sığallaya, quyruğunu yelləyə-yelləyə meşəyə gəzməyə çıxdı.

Səhəri gün, günəş yuxudan oyananda, quşlar nəğmə oxuyanda, ayı ilə dovşan evin ətrafında bağ-bostan salmaq qərarına gəldilər. Ayı yer bel-

lədi, meyvə ağacları əkdı. Dovşan tərəvəz toxumu səpdi. Yelləncəkdə yellənən kefikök tülkü sevincək dedi:

- Meyvə-tərəvəz yetişib bar verəndə özüm yığacağam. Kompot, mürəbbə bişirəcəyəm. Heç narahat olmayın, sizə əziyyət vermərəm. Siz öz işinizi görün, mən də öz işimi görürəm.

Gün keçdi, ay dolandı, ağaclar çiçəkləyib bar verdi. Tərəvəzlər yetişib yeməli oldu. Gecəyarısı ayı ilə dovşanın yatdığını görən tülkü, bağın bütün məhsullarını yığıb-yığışdırdı. Doyunca yedi, yemədiyini aparıb meşədəki ağaclardan birinin koğuşunda gizlətdi. Bağ-bostanda heç nə qalmadı. Nə ayıya, nə də dovşana pay saxlamadı.

Səhər tezdən ayı ilə dovşan ağacları sulamağa gələndə bağda nə bir meyvə, nə də tərəvəz qalmamışdı. Hiyləgər tülkü ondan şübhələnməsinlər deyə tez qabağa keçib yalandan ağılamağa başladı:

- Bəs hanı alma, armud, gavalı, kələm, kök, pomidor? Kim yeyib qurtarıb onları?

Elə ayı ilə dovşana da bu maraqlı idi– bağ oğrusu kimdir?

Günlərin bir günü kirpi meşədə göbələk yığarkən ağaclardan birinin koğuşunda gizlədilmiş çoxlu meyvə-tərəvəz tapdı. Bəzi meyvə-tərəvəz dişlənmiş idi. O, meyvə-tərəvəzi zənbilinə yığıb ayının yanına gəldi:

- Qonşu, sənın bağından oğurlanan məhsulları tapmışam.

Ayı dişlək meyvə-tərəvəzlərə baxan kimi onları tülkünün dişlədiyini başa düşdü. Amma oğrunun

dost bildikləri tülkü olduğunu nə kirpiyə nə də dovşna bildirmədi.

Balı çox sevən ayı bağda arı pətəyi qurdu. Dovşan pətəyin ətrafına çoxlu, rəngarəng, ətirli gül-çiçək əkdirdi. Arılar güllərdən şirə çəkib bal hazırladı. Bir sözlə, hamı işləyir, min bir zəhmətə qatlanırdı. Bütün bu mənzərəni eyvandan seyr edən tülkü quyruğuna sığal çəkib, əlinə gitarasını aldı və oxumağa başladı:

Balı özüm kəsəcəm.
Küpələrə süzəcəm.
Çörəyə yağ çəkəcəm,
Üzərinə bal tökəcəm,
Bəh-bəh ilə yeyəcəm.

Bir müddət sonra tülkü ilə ayı pətəklərə baş çəkdi.

Arıları pətəkdən qovub, balı kəsmək üçün ayı, tüstü hazırladı. Ərtaf tüstüyə büründü.

Tülkü qışqırdı:

- Ay ayı, tüstünü bir az da artır!

Ayı tüstünü artırırdı, tülkü tüstüdə, dumanda gözə görünməz oldu. O, fürsətdən istifadə edib gizləncə tez balı yeyib qurtardı. Sonra işə ağzını yalayıb, boş şanı əlinə aldı.

Yalandan tüstüdən boğulmuş kimi öskürə-öskürə:

- Öhö, öhö... Bu nədir belə?! Tənbəl arılar işləməyiblər, pətəkdə bal yoxdur ki...

Arılar tülkünün hiyləsini görüb bərk hirsələndilər. Ona hücum çəkib düz çayadək qovub suya saldılar. Tülkü birtəhər çabalayıb çaydan çıxdı, suyu tökülə-tökülə evə qayıtdı.

Artıq ayı ilə dovşan tülkünün hiylələrindən təngə gəlmişdilər.

Onlar tülküyə elə tülkülüklə də cavab verməyi qərara aldılar:

Ona görə də ayı, maraqlı bir təklif sürdü:

- Dostlar, bu gün çox gözəl hava var. Bəlkə balıq tutmağa gedək?

Tülkü ağzının suyu tökülə-tökülə:

- Əlbəttə gedin. Yaman acmışam eeeee.

Dovşan tülküyə tərəf çöndü:

- Bəs sən balıq tutmağa getmirsən?

Tülkü şirin dilinə salıb dedi:

- Mən evdə qalib evə baxaram. Gətirəcəyiniz balıqdan ləzzətli yemək hazırlayaram.

Ayı dovşana göz vurub lazım olan əşyaları çantaya yığdı. Ayı ilə dovşan tilovlu da götürüb, çaya balıq tutmağa getdilər.

Tülkü bütün günü evdə oturub ayı ilə dovşanı gözlədi. Gah yerində uzandı, gah hirsindən su içdi, gah da gitarasını dinqıldatdı. Dillər halda tez-tez pəncərədən həyəətə boylandı. Beləcə axşam düşdü. Nə ayı gəldi, nə də dovşan.

Hə, sizə ayı ilə dovşandan danışım. Onlar əsl dost kimi çaydan balıq tutdular. Balıqdan şorba, kabab bişirdilər. Yeyib-içdilər. Həmin gün təbiətin qoynunda, çox gözəl istirahət etdilər. Top-top oynadılar. Gül-çiçək topladılar. Dedilər, güldülər. Əliboş, könlü xoş evə döndülər.

Tülkü onları görən kimi sorğu-suala tutdu:

- Harda qalmısınız? Balığı gözləməkdən gözümün kökü saraldı.

Ayı dedi:

- Tülkü, biz dostcasına balıq tutub yedik, dincəldik amma sən heç yadımıza da düşmədin.

Tülkü hirsələndi:

- Necə yəni, belə də dostluq olar?

Dovşan cavab verdi:

- Bəs sən çay süfrəsindəki şirniyyatları, bağ-bos-tandakı meyvə-tərəvəzi, pətəkdəki balı tək yeyəndə dostlarını fikirləşmədin? Heç bizə ev tikməkdə də kömək etmədin.

Ayı sözə davam etdi:

- Tülkü, biz elə bilirdik sən əsl dostsan amma sən dostluqda da hiyləgər imişsən. Odur ki, sənənlə dostluğumuz tutmaz.

Tülkü heç nə deməyib, kor-peşiman evdən çıxıb meşəyə- yeni dostlar tapmağa getdi.

Ayı və dovşanın tülkü ilə dostluğunu hiyləgərlik belə dağıtdı.

Müəllif: Sahib Fətiev

Children's Museum of Indianapolis — dünyanın ən böyük uşaq muzeyidir. Bu muzey İndianopolisdə yerləşir. Təmali 1925-ci ildə qoyulub. Yaradıcısı isə şüşə kampaniyasının sahibəsi Mariya Stüart Keridir. Onu bir dəfə seyrçisi olduğu Bruklin uşaq muzeyi o qədər heyran edir ki, öz şəhərində belə bir muzey yaratmaq qərarına gəlir. Yerli ictimai lider və təşkilatlara kömək üçün müraciət edir və arzuladığı dəstəyi alır. Mariya Stüart Keri cəmi bir ildə bu möhtəşəm muzeyi açır və onun ilk prezidenti olur. Muzey ağılsız sürətlə böyüyür və məşhurlaşır.

İllər ötür. Mariya Stüart Keri tərəfindən təməli qoyulmuş İndianaopolis muzeyi dünyanın ən böyük uşaq muzeyinə çevrilir. Nəhəng beşmərtəbəli binada yerləşən bu muzey 43 933 kv. m. sahədə 120 min eksponat nümayiş etdirir. Muzeyin kolleksiyası üç hissəyə bölünür: Amerika, Dünya mədəniyyəti və Təbiət elmləri.

Unikal eksponatlar muzeyi: antik karusel

İndianapolis muzeyində çox unikal eksponatlar sərgilənir. Bunlardan biri 1917-ci ildən bu günümüzdə qədər uşaqları sevindirmək missiyasını sədaqətə yerinə yetirən karuseldir. Bu antik karusel 1917-ci ildən 1956-cı ilədək Lunoparkda uşaqlara xidmət edib, sonra qocalıb, əldən düşüb və artıq firlanmaq istəməyən mexanizminin acısını çəkməyə başlayıb. 1966-cı ildə karuselin bərpa işləri başlayıb və 11 il davam edib. Əvəzində isə özü qoca, ürəyi gənc bir karusel meydana gəlib və bu karusel muzey divarları arasında gecə-gündüz şən uşaqları o yana fırladır, bu yana fırladır. Onların gülüsləri ilə sevinir, onların sevinci ilə daha da həvəslə işləyir. Və onun dairəvi sinəsində qoyulmuş 42 heyvan fiquru hər dəfə 42 uşağı xoşbəxt edir. Və beləcə, o sevgi və səadət karuseli kimi uşaq yaddaşlarında yer alır, illər uzununu xatırlanır, xatırlanır...

Şüşə qüllə

Uşaq muzeyinin dairəvi pilləkənləri arasından üzüyuxarı qalxan əsrarəngiz şüşə qüllə Deyla Çixuri tərəfindən yaradılmış şüşə möcüzəsidir. 13 metr hündürlükdə olan bu qeyri-adi qurğunun 33 "ayağı" var. Qurgu 3200 elementdən ibarət şüşə şəlaləyə bənzəyir. Şəlalə rəngbərəng – qırmızı, yaşıl, sarı, narıncı çalarlarla parıldayır. Tavan bərq vuran şüşələrin işığına bürünür. Həyat işıldayan şüşələrin qeyri-adi sevincinə qərq olur, uşaqlar bu şüşə qülləyə baxmaq üçün başlarını çiynlərinə sıxır və gözqamaşdıran bu parıltını inanılmaz heyrət və heyranlıqla seyr edirlər.

DİNOSFERA

Bu muzeyin ən sevilen yeri isə əsl paleontoloji attraksion hesab edilən "Dinosfera"dır. Bu sərgidə natural boyüklükdə dinozavr modelləri və qədim kərtənkələlərin qalıqlarından ibarət kolleksiya nümayiş etdirilir. Yeri gəlmişkən, uşaqları qapı ağzında dinozavrlar qarşılayır. İki hər şeyi bilmək maraqlısı braxnozavr başlarını irəli uzadıb gəlib-gedən vicdanlı xalq kütləsinin gözü önündə muzeyi diqqətlə nəzərdən keçirirlər – bilet almağa pulları olmasa da, əcdadlarına baxmaq maraqlıdır!

CHILDREN'S MUSEUM INDIANAPOLIS

ƏN BÖYÜK UŞAQ MUZEYİ

RUBEN UELLS - PAROVOZ

Ruben Uells – əsl parovozdur. 1868-ci ildən yorulmadan çalışır. Medisonda qatar çəkir və öz 11 metrlik uzunluğu ilə o illərin ən böyük lokomotivi hesab edilir. 30 il şərəfli əməkdən sonra "Ruben Uells" "təqaüdə çıxıb": əvvəlcə ehtiyatda olub, sonra ekspozitaya çevrilib müxtəlif sərgilərdə nümayiş etdirilib, 1968-ci ildən bu yana isə Children's Museum of Indianapolis onun məkanına çevrilib.

Açıq dərslər - Açıq fikir

Otağa dərin sükut çökmüşdü. İosif Stalinin sualı sükutu və otağın havasına çökən gərginliyi bıçaq kimi kəsdi:

– Mümkünsə, bir sualıma cavab verin. Bu bir il yarım-lıq hakimiyyətiniz dövründə xalqa nə verə bildiniz? Xahiş edirəm, yalnız nailiyyətlərinizi sadalayın... Arzularınızı yox...

Məhəmməd Əmin gülümsündü. Sual onu zərrə qədər həyəcanlandırmadı. Qətiyyətlə dedi:

– Çox şey verə bilmədik... Amma milli azadlığın nə olduğunu başa saldıq. Azca da olsa, milli istiqlal dadızdırdıq. 100 illik əsarət dərsləri bizi özümüzə tanıtdı. Bir kərə yüksələn bayraq bir daha enməz!

Bir kərə yüksələn bayraq bir daha enmədi... Xalq azadlığın ətrini aldı, dadını duydu... Zaman-zaman azadlığını itirib-tapdı və özünü sübut etməyi bacardı.

... 1918-ci il mayın 28-də azadlıq müjdəli ilk səhər açıldı. Tiflis şəhərində Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranması elan edildi. Bakı şəhəri Xalq Komissarları Sovetinin işğalı altında olduğu üçün yeni yaranan dövlət Gəncəni özünə paytaxt seçdi. Qədim Gəncə istiqlal mücahidlərinə etibarlı

sığınacaq oldu. Bu şəhərin qəhrəmanlıq tarixində yeni bir səhifə açıldı. Azərbaycana doğan azadlıq günəşi Gəncə səmasından bütün yurdu öz nuruna qaraq etdi...

F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası Bakı şəhər Yasamal rayonundakı M.N.Tusi adına 173 saylı orta məktəblə birgə mayın 29-da Cümhuriyyətin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş "Açıq dərslər - Açıq fikir" adlı tədbir keçirdi. Tədbir məktəbin foyesində şagirdlərin cümhuriyyət dövrü yazıçılarının (C.Cabbarlı, H. Cavid, Ə.Cavad, Ü.Hacıbəyli, Ümmügülüm, F.Köçərli, Y.Çəmənəminli) obrazlarında onların söylədikləri fikirlərin səslənməsi, hazırladıkları "Cümhuriyyətin 100 illik işığında" adlı video-slaydın izlənməsi ilə başladı. Sonra məktəbin ikinci sinif şagirdlərinin ifasında "Cümhuriyyət nəğməsi" ifa olundu. Təqdimatdan sonra "Açıq dərslər" başladı. Məktəbin direktoru

ru Sitarə Abbasova bildirdi ki, bu layihə ilk dəfədir ki, M.N.Tusi adına 173 saylı orta məktəbin yuxarı sinif şagirdləri ilə keçirilir. Tədbirin keçirilməsində məqsəd şagirdlərdə milli mənəvi hissləri daha yüksək şəkildə dəyərləndirmək, onlarda vətənpərvərlik eşqini daha da alovlandırmaq, müstəqillik, azadlıq uğrunda mücahidləri xatırlatmaqdır.

"Açıq dərslər" Azərbaycan Dövlət Himninin səslənməsi ilə başladı. Dərsin aparıcısı tarix müəllimi Vəli Hüseynli idi. "Açıq Dərslər" Cümhuriyyət dövrünün tarixini tam əhatə etməklə suallarla dərsin iştirakçılara - şagirdlərinə ünvanlandı.. "Açıq dərslər"də ən fəal iştirak edən 7 nəfər şagird münslflərin qərarı ilə diploma layiq görüldü. F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasının direktoru Şəhla Qəmbərova açıq dərslərdə iştirak edən şagirdlərə uğurlar arzuladı. Münslflər heyəti

ROLLARDA:

Firudin bəy Köçərli

Üzeyir bəy Hacıbəyli

Əhməd Cavad

layihənin tətbiqindən, həm də dərslərin keçilmə metodikasından çox razı qaldıqlarını bildirdilər. Qeyd olundu ki, belə dərslərin keçilməsi doğrudan da, çox effektivdir və kitabxana ilə bu kimi layihələrin keçirilməsi təhsildə daha yüksək nəticələrin əldə edilməsinə gətirib çıxarır. Qonaqlar “Açıq dərslər – Açıq fikir” layihəsi çərçivəsində keçiriləcək dərslərdə bir daha iştirak etmək istədiklərini bildirdilər. Dərslər alındı və xatirə şəkillərinin çəkilişi ilə başa çatdı.

Ümmügülüm

Hüseyn Cavid

Yusif Vəzir Çəmənşiminli

Cəfər Cabbarlı

Dovşan Edvardın qeyri-adi səyahəti

On səkkizinci bölüm

Braysın və Sara-Rutun atası var idi.

Səhəri gün, lap erkən, hələ hava tam açılmamış atası evə gələndə Sara-Rut çarpayıda oturub öskürürdü. Edvard da qucağında idi. Atası Edvardın qulağından tutub qaldırdı və dedi:

- Bu nədir belə? Eybəcər..
- Oyuncaqdır, – Brays cavab verdi.
- Belə oyuncaq olar? O, oyuncağa

oxşamır axı.

Qulağından asılmış Edvard vahimələndi. O saat başa düşdü ki, qulağından yapışıb onu havada silkələyən farfor kuklaların başını çilik-çilik edən adamdır.

– Onun adı Zıncırovdur, – Sara-Rut tez-tez tutub-buraxan öskürək tutmalarının arasında yenidən öskürməsin deyə güclə eşidiləcək səslə dedi və Edvardı geri almaq üçün əlini irəli uzatdı.

– Bu onun kuklasıdır, – Brays dedi. – Onun dovşanı.

Atası Edvardı çarpayının üstünə atdı, Brays isə o dəqiqə götürüb Sara-Ruta verdi.

– Aaaa... Belə de. Bir də ki, nə fərqi var, axı? – atası dedi. – Bilirsən nə var? Əslində heç vecimə də deyil.

– Fərqi var. Dedim axı, bu onun dovşanıdır. Sara-Rutun. – Brays bir qədər hündürdən, bir az da əsəbi şəkildə dedi.

– Tərbiyəsizlik etmə. – Atası çevrildi, əlinin dalı ilə Braysın üzündən vurdu, sonra arxasına

baxmadan otaqdan çıxdı.

Brays Edvardın başını sıgalladı, pıçılıtlı ilə dedi:

– Sən ondan qorxma. O qorxaqdır. Elə ona görə də hamıya hücum edir. Evə də çox az-az gəlir.

Xoşbəxtlikdən, atası həmin gün qayıtmadı. Brays işə getdi, Sara-Rut isə yataqda qaldı. Edvardı qucağından yerə qoymadı, sakitcə zəif barmaqları ilə düymə qutusundakı düymələrlə oynadı.

– Qəşəngdir? – Aradabir düymələrdən düzəltdiyi naxışları Edvarda göstərib soruşurdu.

Hərdən öskürəyi çox pis tuturdu. Belə anlarda Edvardı elə bərk qucaqlayırdı ki, Edvarda elə gəlirdi, bu saat ortadan iki bölünəcək.

Öskürək ara verəndə isə qızıcığaz Edvardın gah bu, gah da ki, o biri qulağını sorurdu. Əgər bunu

Sara-Rut deyil, başqa bir adam

etsəydi, Edvard çox qəzəblənərdi. Belə olmaz axı. Bu nə biabırçılıqdır? Amma Sara-Rutda onun xoşuna gələn nə isə vardı. Və bu nə isə imkan vermirdi ki, Edvard ona qəzəblənsin. Əksinə, Edvard onun qayğısına qalmaq istəyirdi. O Sara-Ruta nəinki qulaqlarını, ona aid olan hər şeyi verməyə razı idi, təki o sağlamsın.

Günün sonunda Brays gəldi. O, Sara-Ruta peçenye, Edvarda isə bir yumaq ip almışdı. Sara-Rut peçenyeni iki əli ilə götürdü, ağızına apardı, ehtiyatla dişləməyə başladı. Az-az...

– Bütöv qoy ağızına, günəşim, qorxma. Zıncırovu ver mənə. – Brays dedi. – Bizim sənə sürprizi-

miz olacaq.

Brays Edvardı otağın kün-
cünə apardı, bıçağı çıxardıb
yumaqdakı ipdən iki parça
kəsdi. İplərin bir ucunu
Edvardın pəncələrinə,
digər ucunu isə taxta
parçalarına bağladı.

– Bütün günü dü-
şünmüşəm. – Edvardın
qulağna pıçıldadı. – Qərara
gəldim ki, sən rəqs etməlisən.
Sara-Rut rəqs etməyi bacaranları
çox sevir. Bir vaxtlar anam
onu əllərinə alıb bütün
otaq boyu fırlanırdı. – Hə,
deməli belə, peçenyeni
yedin? – Brays Sara-Rut-
dan soruşdu.

– Aha, – o cavab verdi.

– Onda bura bax,
günəşim. Bizim sənə sürp-
rizimiz var. Yum gözlərini.
– Sara-Rut gözlərini yumdu.
Brays Edvardı götürüb çarpayıya
yaxınlaşdı. – İndi açə bilərsən.

Sara-Rut gözlərini açdı.

– Hə indi rəqs elə gö-
rüm, Zıncırov. – Bir əli ilə
ipləri dartıb, dovşanı oy-
natdı. Digər əli ilə dodaq
qarmonunda çox şən bir
nəğmə çaldı.

Qızcığaz gülməyə başla-
dı. Sonra onu öskürək tutdu.
Brays o saat Edvardı çarpayının
üstünə qoydu. Sara-Rutu quca-
ğına götürüb yellədi, kürəyi-
ni sığalladı.

– İstəyirsən, səni təmiz
havaya çıxardım. Gəl, gəl,
küçəyə çıxacaq.

Brays onu bayıra
çıxartdı. Edvard otaqda,
çarpayının üstündə qaldı.
Gözlərini hisdən qaralmış ta-
vana zillədi. Bir anlığa düşündü

ki, kaş onun qanadları olardı. Qanad-
ları olsaydı, havaya qalxar, bu
dünyanın üzəri ilə uçar, uçar,
havanın ən təmiz, çəmənle-
rin ən yaşıl olduğu yerdə
enərdi. Sara-Rutu da özü
ilə aparardı. Onu qucağına
alardı. Və uçardı. Yəqin ki,
Sara-Rut da məsəvi səma-
ların qoynunda öskürməzdi.
Rahatca nəfəs alardı. Tərtəmiz
havanı ciyərlərinə çəkər, çəkərdi.
Bir dəqiqə sonra Brays Sara-Rut
qucağında evə girdi, Edvarda
dedi;

– O səni də küçəyə çıxart-
maq istəyir.

– Zıncırov, – Sara-Rut
əllərini ona uzatdı. İndi
artıq Brays Sara-Rutu,
Sara-Rut isə Edvardı quca-
ğında tutmuşdu və onlar üçü
də küçədə idilər.

– Gəlin, ulduzlara baxacaq. Axan
ulduz görən kimi ürəyinizdə arzu
tutun.

Hər üçü gecə səmasına
baxa-baxa bir müddət sus-
du. Sara-Rutun öskürəyi
kəsdi. Edvarda elə gəldi ki,
o yatıb.

– Baxın, baxın, ulduz! –
qız dedi.

Qaranlıq səmada ulduz
axdı.

– Arzu tut, günəşim. – Brays
pıçıldadı. – Bu sənin ulduzun-
dur. Nə istəyirsən, arzula. O
verəcək.

Bu ulduzu Sara-Rut
görmüşdü. Edvard da Sa-
ra-Rutun ulduzuna baxıb,
ürəyində arzu tutdu.

Rus dilindən çevirdi
SEVİNC NURUQIZI

Mən şirin ləhcəli bir bülbüləm

*B*ir şeirin səsi yağışın öz səsidir. Ətri
da yağışın öz ətridir. Bir şeirdən nur
kimi damcılar yağır. İllərdir... Mikayıl
Müşfiqin "Yağış yağarkən" şeiridir bu şeir:

Yağış yağarkən

*Yağış yağır, rəqsəyləyir gur damlalar,
Sıra-sıra, inci-inci nur damlalar.*

*Göydə iki qara bulud çatılaraq,
İldırımlar şaqqıldayır şaraq-şaraq.*

*Quşlar uçur yuvasına pırlı-pırlı,
Sırıldayır navalçalar sırlı-sırlı.*

... Bəli, bir Mikayıl Müşfiq var idi Azərbaycan poeziyasında. Şeirləri Vətən ətri, çiçək ətri, yağış ətri verən şair. .. Və günlərin bir günü ö öz çiçək, Vətən, yağış ətrli şeirləri ilə repressiya qurbanına çevrildi. Vətən Müşfiqsiz qaldı. Vətən şeirlərsiz qaldı...

2018-ci ilin iyun ayında Azərbaycan poeziyasının görkəmli nümayəndəsi Mikayıl Müşfiqin anadan olmasının 110 illiyi qeyd edildi. Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyinin dəstəyi ilə F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası Abşeron rayon Mehdiabad qəsəbəsi 4 saylı tam orta məktəblə birgə M.Müşfiqin yubileyinə həsr olunmuş "Mən şirin ləhcəli bir bülbüləm" adlı tədbiri iyunun 5-də Müşfiqin ata ocağında – Xızı rayonunun Sayadlı kəndində keçirdi. Tədbirdə Mədəniyyət Nazirliyi, Sumqayıt Regional Mədəniyyət İdarəsinin əməkdaşları, filologiya elmləri namizədi Firudin Qurbansoy, Akademik Dram Teatrının aktyorları, "Cabir Novruz" Mədəniyyət Fondunun prezidenti, professor Cavanşir Qurbanov, əməkdar jurnalist Qafar Əsgərzadə, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Rasim Nəbioğlu, Fondun təsisçisi Müşfiq Cabiroğlu və Müşfiq poeziyasının pərəstişkarları iştirak edirdi. Tədbirdən öncə Mikayıl Müşfiqin abidəsi önünə gül dəstələri qoyuldu. Tədbiri giriş sözü ilə Sumqayıt regional mədəniyyət və turizm idarəsinin Xızı rayonu üzrə nümayəndəsi Mövsüm Bağırov açaraq qeyd etdi ki, Mikayıl Müşfiq şəxsiyyəti milli şüur və vətənpərvərliyin timsalı, yaradıcılığı isə gənc nəslin milli mənlilik şüurunun inkişaf etdirilməsi və gənclərimizdə vətənpərvər-

lik hislərinin tərbiyəsində əvəzsiz xəzinədir. Sonra söz uşaqlara verildi. Şagirdlərin ifasında şairin "Yenə o bağ olaydı...", "Sənə qurban", "Sənin gülüşlərin", "Əbədiyyət nəğməsi", "Həyat sevgisi", "Ürək" və digər şeirləri söyləndi, sözlərinə yazılmış mahnılar ifa edildi. Birinci sinif şagirdinin söylədiyi "Oxu tar" şeiri bütün tədbir iştirakçılarını rıqqətə gətirdi. Şairin həyat və yaradıcılığının müxtəlif istiqamətlərindən – dram, nəsr əsərlərindən, şeir və tərcümələrindən ətraflı danışıldı. Filologiya elmləri namizədi Firidun Qurbansoy, Mikayıl Müşfiqin Azərbaycan ədəbiyyatının, teatrının, kinosunun inkişafındakı əvəzsiz xidmətlərindən söz açdı. Vurğulandı ki, qısa ömür yaşamasına baxmayaraq, Müşfiq təkrar olunmaz yaradıcılığı ilə yaddaşlarda yaşayır, yaşayacaq. Əsl ədəbiyyat, poeziya bayramına çevrilən tədbirin sonunda F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasının direktoru Şəhla Qəmbərova gənc nəslin dünyagörüşünün formalaşması, mənəvi dünyasının zənginləşməsi, vətənpərvərlik ruhunda böyüməsi üçün bu cür tədbirlərin vacibliyini vurğuladı.

Biri vardı, bir yox. Yusif adında bir oğlan var idi. Bir gün Yusif televizorda eşitdi ki, Mikayıl Müşfiqin ad günüdür. Yusif tez dəftər-qələm götürüb Mikayıl Müşfiq haqqında hekayə yazmaq üçün, onu gözünün qabağına gətirdi. O, Yusifə dedi:

- Sən kimsən və adın nədir?
- Mənim adım Yusifdir.
- Bura necə gəldin?
- Mən sizi xəyal edirəm, sizinlə söhbət etmək istəyirəm.

- Yaxşı gəl söhbət edək.

- Sizin ölümünüzdən iyirmi il sonra yenə məhkəmə olub və məlum olub ki, siz günahsız yerə güllələnmişiz. Sizin "Oxu, tar" və "Ana" şeirlərinə mahnılar bəstələnib. Sizin dərs keçdiyiniz məktəb indi sizin öz adınızı daşıyır və bütün məktəblərdə sizin şeirlərinizi keçirlər. Sizin "Şəngülüm, Şüngülüm, Məngülüm" nağiləniz bir çox ölkələrdə tanınıb və ona cizgi filmləri çəkilib. Sizin "Yenə o bağ olaydı" şeiriniz bütün Azərbaycanda tanınıb və biz bu şeri çox sevirik. Sizin dostunuz Əhməd Cavadın Azərbaycan şeiiri bizim himnimizin sözləridir və Azərbaycan artıq müstəqildir. Siz də özünüzdən danışa bilərsiz?

- Mən iyunun 5-i ziyalı ailəsində dünyaya gəlmişəm. Mən indi həyatda olsaydım, yüz on yaşım olardı. Mən anamı körpə vaxtı, atamı isə səkkiz yaşında itirmişəm. Atam da müəllim və şair

olub. Mənim ilk şeirim "Bir gün" olub və "Gənc işçi" qəzetində çap olunub. Mənim ilk kitabımın adı "Küləklər" olub. Mənim cəmi on kitabım çap olunub. Universitetin buraxılış gecəsi öz həyat yoldaşım Dilbər xanimla belə tanış olmuşam. Mən onu rəqsə dəvət etdim. Biz evlənəndən sonra oğlumuz oldu və onun adını Yalçın qoyduq. O da körpə olarkən xəstələnib dünyasını dəyişdi. Mən boş vaxtlarımda tar çalmağı çox sevmişəm. Mənim bir tarzən dostum var idi. O, bir gün bizə gələndə mən ona tara həsr etdiyim "Nə deməkdir?" şeirini oxudum. Dostum çox duyğulandı və Yetim Segah muğamını çaldı və mən də o vaxt "Oxu, tar" şeirini yazmışam. Mən dənizi və bağları çox sevirəm. Mən ömrümün son yayını dostumun Mərdəkandakı bağ evində keçirmişəm və dostumun bacısı Arifəyə "Yenə o bağ olaydı" şeirini yazmışam. Bu mənim son şeirim olub. Bir gün qarı döyüldü. Onlar məni apardılar və ailəmlə vidalaşmağa da qoymadılar. Onlar məni əksinqilabçı biliblər. Onlar məni yanvarın 4-ü apardılar. Yanvarın 5-i məhkəmə oldu və yanvarın 6-sı məni güllələdilər.

Yusif birdən xəyalından ayıldı və hamısını öz hekayəsində yazdı.

Cəbili Yusif

263 saylı məktəb, 1- ci sinif

MÜŞFİQ OCAĞI

Eynəkli nazikbədən

Nə gözündə eynək var, nə də özü o qədər incəbel deyil. Sadəcə adı belədir: eynəkli nazikbədən. Ad qoyan kim imişsə maraqlı ad verib ona. Əslində isə o, meymundur. Ağacda yaşamağı sevən meymun. Demək olar ki, ağacdan yerə düşməz, hətta elə hündürə çıxar ki, o yerə heç kəs dırmaşa bilməz. Məsələn, 35 metr hündürlüyə. Malaziya, Mayami və Taylanda yaşayır. Yaşıl ağac zoğları və yarpaqlarla qidalanır. Bədəninin uzunluğu 42-61, quyruğunun uzunluğu isə 50-85 sm olur.

Onun pəncələri insan əllərinə bənzəyir. Barmaqları yaxşı inkişaf edib. Tüksüz olan ayaqlarının altı və ovucları qara rəngdədir. Quyruğu, adətən keçəl olur və yaxud seyrək və qısa tüklə örtülür.

Onlar yaşadıkları ərazini daimi nəzarət altında saxlamağı sevirlər. Onların nəzarət arealı bəzən 12 hektara qədər ərazini əhatə edə bilər.

Yemək-içməkdə heç bir çətinlik yaşamırlar. Çoxkəməralı mədələri ən çətin həzm olunan qidaları belə həzm edə bilər. Həzm prosesini asanlaşdıran isə onların mədəsində yaşayan bakteriyalardır.

Bir bala beş aya doğulur. Narıncı rəngli kürkdə doğulan körpə yalnız altı həftədən sonra rəngini dəyişə bilər. Kürkü qaralır, gözlərinin ətrafında eynək şəklində tük örtüyü formalaşır.

Nə az, nə çox, düz 33,9 il yaşayır. Yaxşı şəraitdə, təbii ki. Vəhşi təbiətin qoynunda yaşayan eynəkli nazikbədənlər bu yaşa gəlib çata bilmir.

Xəzlərinin rəngi qəhvəyidən, bozdan qaraya qədər dəyişə bilər. Qarın ətrafı, arxa ətraflar və quyruq, adətən açıq rəngdə olur. Ağızlarının ətrafı nisbətən açıq rəngdə olur və təpələrində kəkilibənzər tük yığıntısı gözə çarpır.

Nemey nazikbədəni

Mərkəzi Laosda, Vyetnamda və Şərqi Kambocada yayılıb. Həm dağətəyi ərazidə, həm də dəniz səviyyəsindən 1600 m hündürdə yaşaya bilirlər. Zəngin həyat tərzini keçirirlər. Onların qida rasionuna 50 növ bitki daxildir.

Gündüz həyatı sürür, vaxtlarının çoxunu rütübətli tropik meşələrin orta və yuxarı qatlarında keçirir. Bütün meymunlar kimi onlar da çox sosial və xoşrəftar biridirlər. Dişilər baş rolda olur. Miqrasiyalar zamanı dəstəyə rəhbərlik də məhz yaşlı diş rəhbərlik edir, gənclər yanlarda, analar, körpələr və yaşlılar isə ortada, nisbətən təhlükəsiz yerdə gedirlər. Nemey nazikbədəni əsil hava akrobatıdır, güllə kimi hərəkət edir, sıçrayıb istədikləri yere düşür, quyruğu ilə özünü tarazlayır. İti, cəld və güclü caynaqları ilə istənilən səthdə asanlıqla irəliləyir. Altı metr məsafəyə tullanır, səssizcə güclü ayaqları üstə enir və yenidən tullanır. Orta ömrü 25 ilə qədər davam edir.

Сможете ли вы узнать народ мира по его мудрости?

Пословицы и поговорки, как ничто другое, передают колорит и мудрость народа, их породившего. Мы предлагаем развлечься и отгадать, каким странам принадлежат поговорки. А вдруг у вас получится угадать все 15?

1

Искусство находит себе покровителей.

2

Если стал наковальней — терпи, если стал молотом — бей.

3

Человек с аристократическими замашками, но без денег, хуже, чем попрошайка.

4

На свете только честность разговаривает без языка.

5

Стал запиравать конюшню, когда коня украли.

6

Ничего не делая, учишься делать плохо.

7

Самый красивый чужой город не так хорош, как своя родная деревня.

8

Что толку ждать плодов от ивы?

Если феникс сядет на насест, он сделает это хуже, чем курица.

9

Рыбак рыбака видит издалека.

10

11

Кто за правое дело стоит,
тот всегда победит.

12

В согласном стаде
волк не страшен.

13

Где кончается ум,
там начинается глупость.

Гость и рыба через три дня
начинают пахнуть.

14

Стал заперать конюшню,
когда коня украли.

15

Ну как, получилось угадать все 15?
Может, у вас тоже есть интересные
примеры поговорок своего народа?

ОТВЕТЫ

ЕВРЕЙСКАЯ ПОСЛОВИЦА

15

ТАТАРСКАЯ ПОСЛОВИЦА

14

ВЬЕТНАМСКАЯ ПОСЛОВИЦА

13

РУССКАЯ ПОСЛОВИЦА

12

БЕЛОРУССКАЯ ПОСЛОВИЦА

11

ИСПАНСКАЯ ПОСЛОВИЦА

10

КИТАЙСКАЯ ПОСЛОВИЦА

9

ПЕРСИДСКАЯ ПОСЛОВИЦА

8

АФРИКАНСКАЯ ПОСЛОВИЦА

7

ИТАЛЬЯНСКАЯ ПОСЛОВИЦА

6

ТАТАРСКАЯ ПОСЛОВИЦА

5

ГРУЗИНСКАЯ ПОСЛОВИЦА

4

АНГЛИЙСКАЯ ПОСЛОВИЦА

3

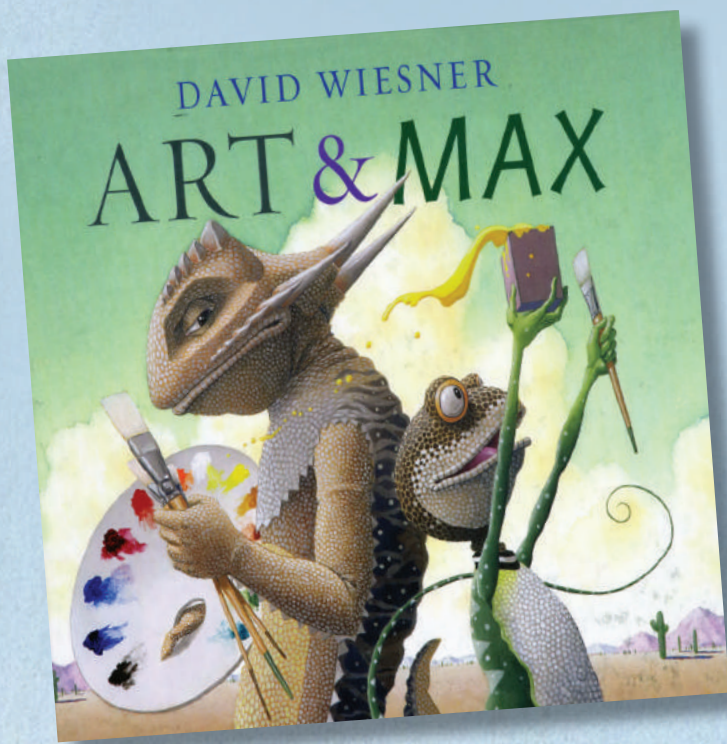
АРАБСКАЯ ПОСЛОВИЦА

2

НЕМЕЦКАЯ ПОСЛОВИЦА

1

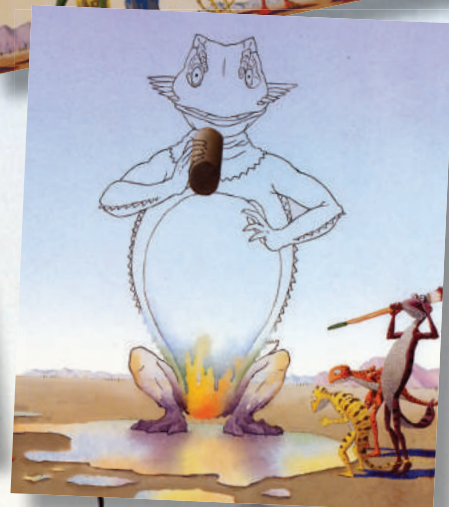
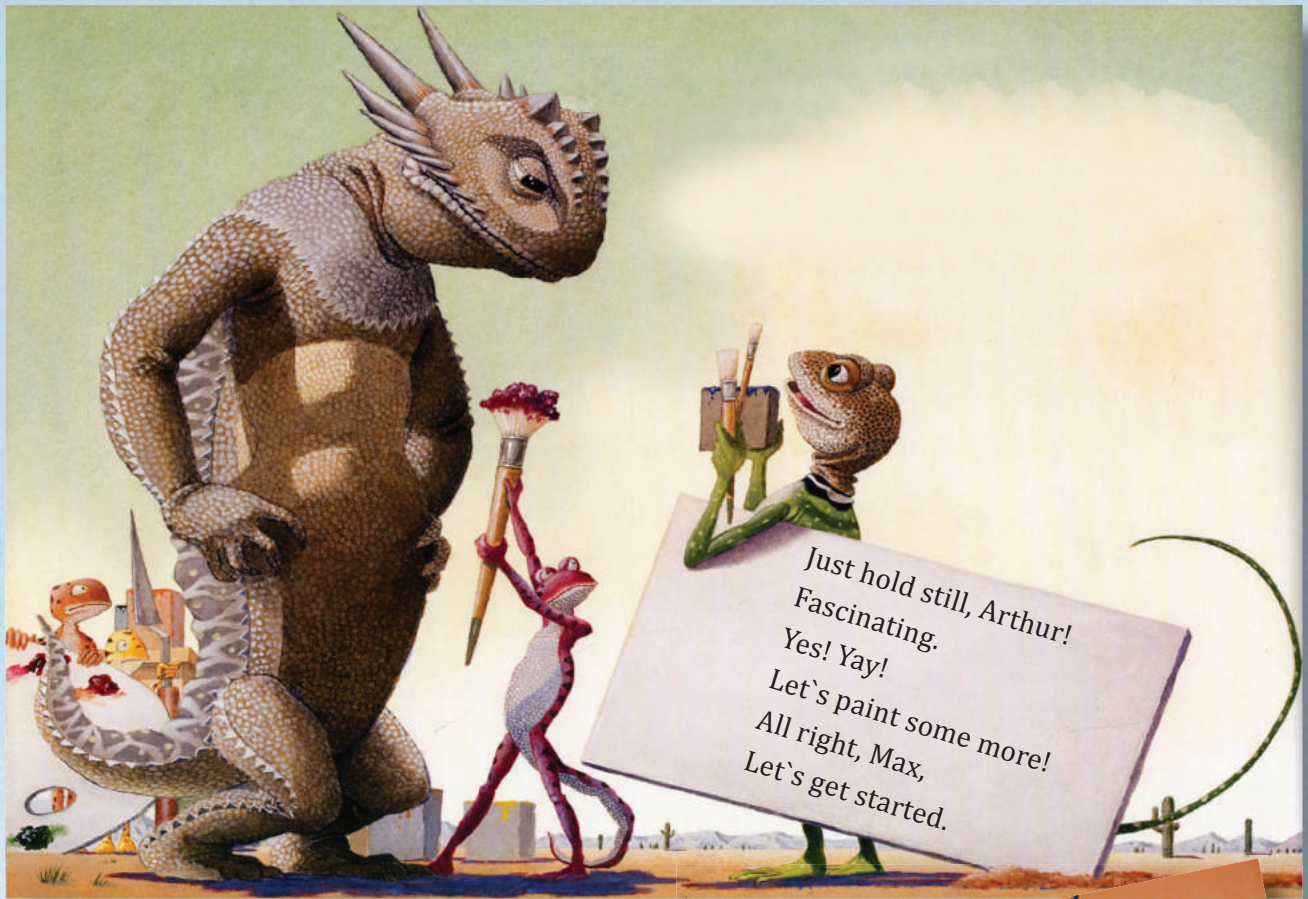

Careful, Max!
 Hey, Art, that's great!
 The name is Arthur.
 I can paint too, Arthur!
 You, Max? Don't be ridiculous.
 Oh, all right.
 Just don't get in the way.
 Arthur?
 What should I paint?
 Well...you could paint me.
 You? Really?
 What are you doing?
 I'm painting you!
 Ta-da! What do you think?
 This is preposterous!

Ooh! Turn around-
 I missed a spot.
 Wow!
 Oh, Max...
 ...what have you done?
 I feel...strange.
 Have a drink of water.
 I'll get some more!
 Oooohhh!
 Hold on, Art-
 It's Arthur!
 Don't go
 Arthur?
 Aha!
 Ok, here goes!
 More detail, I think.
 Yes, pointy bits like this...
 How's that?
 Acceptable, I suppose.
 But don't forget my foot.
 Come back here!
 You're not finished!
 Now what?

Ağ vağ səhləbi

Habenaria radiata səhləbi (Habenariya səhləbi) - 15-30 sm hündürlüyü olan bitkidir. Yapon adalarında çox yayılmışdır. Qorunan bitkilər siyahısına daxildir. Onun digər və daha çox tanınan adı isə Ağ vağ səhləbidir.

Ağ vağ səhləbi böyük ağ çiçək açır. Çiçəkləri mirvari-ağ parıltılıdır, məxməri ləçəkləri var və Vağ quşunu xatırladır.

Yaponiyada Ağ vağ səhləbi haqqında əsrarəngiz əfsanə dolaşır. Əfsanə belədir: Bu hadisə lap çoxdan baş verib... Uzun illər bundan öncə. Yer kürəsinin lap kənarında, hər gün Günəşin ilıq nəfəsi ilə yuxudan ayılan bir diyarda. Daha doğrusu, bu diyarın adalarından birində. Bu adalardan ən gözəlin-

də, mavi-çəhrayı kəpənəklər uçuşan çəmənlerin birində bəpbalaca bir oğlan keçi otarırdı. Bu keçi adı keçilərdən deyildi. Bu keçi Mikado (Yapon hakimlərindən biri) keçisi idi... Keçi yamyaşıl otdan otlayır, oğlan isə kədərlə səmaya baxırdı. O çox kədərli idi. Çünki heç vaxt böyük döyüşçü – samuray ola bilməyəcəkdi. Və o düşünürdü ki,

həyat çox acımasızdır. Niyə bəziləri dünyaya zəngin olaraq gəlir və samuray olmağı arzulamadan samuray ola bilər? Digərləri isə dərin ehtiyac içində doğulur, bütün ömrü boyu samuray olmağı xəyal edir, qənaətlə pul toplayır, çalışır, zəhmət çəkir, amma sonda samuray ola bilmir. "Bu nə yaradılışdır? Rütbələr insanların nəyinə gərəkdir? Niyə hamı bərabər

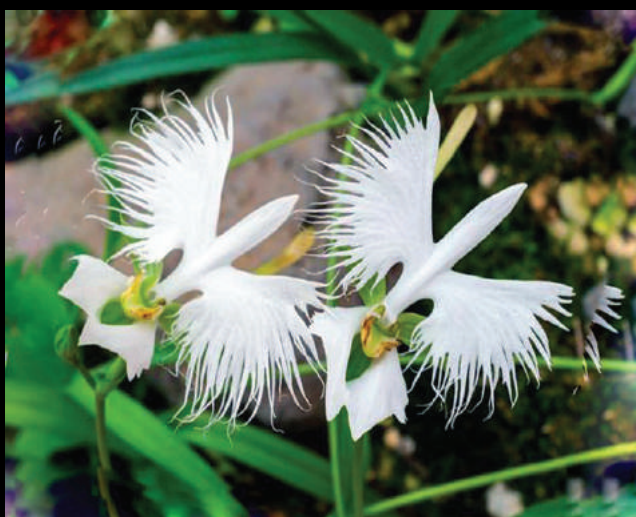

deyil? Nədən ayrışeçkilik hökm sürür. Axı hamı eyni səma altında yaşayır, eyni suyu içir, eyni quşların uçuşunu seyr edir". Elə bu vaxt kədərli düşüncələrdən ayrılıb iki dənə quşun uçduğunu görür. Bunlar ağ vağ quşları idi. Və onlar o qədər gözəl və əsrarəngiz idi ki, balaca oğlan kədərinə unudur. Gözlərini səmadan çəkmədən baxır, baxır, baxır... Və gözlərini endirəndə çəməndə ağappaq çiçəklər görür. Səhləb çiçəkləri. Çiçəklər bayaqdan səmada uçan quşlara elə bənzəyirdi ki... Balaca çoban gülü qazıb çıxardır, evə gətirib dibçəkdə əkir. Düz evin qarşısına qoyur. Hər gün

bu çiçəkləri seyr edir. Və Buddadan gələn danılmaz həqiqəti bir daha anlayır: "Bu dünyada hər şey gəlib keçəndir, bu ağ vağ quşlarının uçuşu kimi. Yalnız gözəllik əbədidir. Bu çiçəyə bax, həmişə yada sal!"

O vaxtdan əsrlər ötüb. Yaponlar hələ də Ağ Vağ səhləbi yetişdirir. Və GÖZƏLLİYİN ƏBƏDİYAŞAR OLDUĞUNA inanırlar. Amma çox təəssüf ki, bu çiçək məhvə doğru gedir. Getdikcə kökü kəsilir. Və yapon xalqı onun yaşaması üçün əlindən gləni edir. "Ağ vağ səhləbinin yaşaması gözəlliyyənin əbədi olmasına işarədir", - deyə düşünürlər.

Bizim yeni

Хрюша / Кошка / Жираф

Разноцветные книжки серии «Забавные зверушки» предназначены для самых маленьких детей. Веселые стихи расскажут малышу о приключениях домашней кошки Мурки. Яркие картинки закрепляют представления об окружающем мире, а плотные и одновременно мягкие странички из пены EVA помогают развивать мелкую моторику рук. Небольшие по формату книжки легко поместятся в руках у малыша.

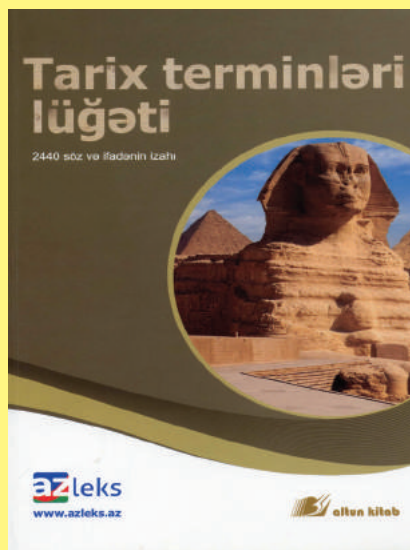
Reyhan Yusifqızı TƏLƏTİN SİRRİ

Kitab dərslərini oxumayan, səliqəsiz, kitab-dəftərləri ilə pis rəftar edən Tələt adlı oğlandan bəhs edir. Günlərin birində onun əlindən tənqə gəlmiş kitablar, cırıq dəftərlər və qırıq karandaşlar daha dözmürlər – yığışib Tələti tərək etməyə qərar verirlər. Bu hadisə Tələti sanki yuxudan oyadır. Oğlan dərslər yoldaşları ilə barışmaq fikrinə düşür.

Coğrafiya terminləri lüğəti

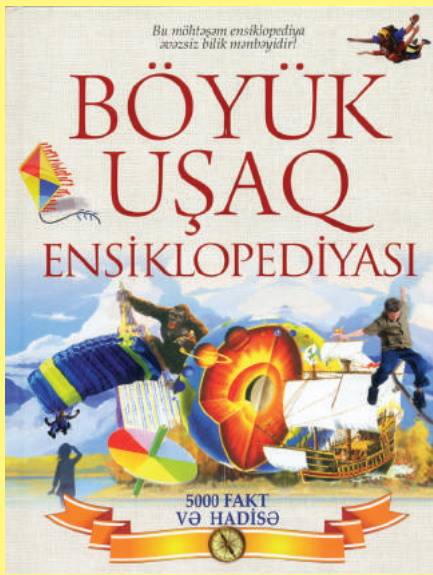
Lüğətdə 2000-ə yaxın coğrafiya termininin və terminoloji ifadəsinin izahı verilmişdir. Burada son illərdə coğrafiya elminin inkişafı ilə bağlı meydana gəlmiş, əvvəlki lüğətlərimizə daxil olmamış yeni terminlər öz əksini tapmışdır. Lüğətdə məqalələr klaster (şaxələndirmə) üsulu ilə qurulub, baş sözlərin elmi izahı ilə yanaşı, etimoloji izahı da verilib.

Tarix terminləri lüğəti

Ölkəmizin nəşriyyat təcrübəsində bu sahədə ilk təşəbbüslərdən biri olan bu izahlı lüğət təkcə tarixçilər, arxeoloqlar, etnoqraflar, tarix fakültələrinin tələbə və doktorantları üçün deyil, həm də tarix ədəbiyyatı ilə maraqlanan geniş oxucu kütləsi üçün nəzərdə tutulub.

Böyük uşaq ensiklopediyası

Bu mükəmməl ensiklopediyada 5000-dən çox maraqlı fakt və hadisələr toplanmışdır. Ən kiçik canlıdan başlayaraq ən böyük yırtıcı heyvanların dünyasını öyrənəcəksən. Çoxlu sayda dövlətlər, tarixi yerlərlə tanış olacaqsan, bənzəri olmayan təbiət mənzərələrindən zövq alacaqsan.

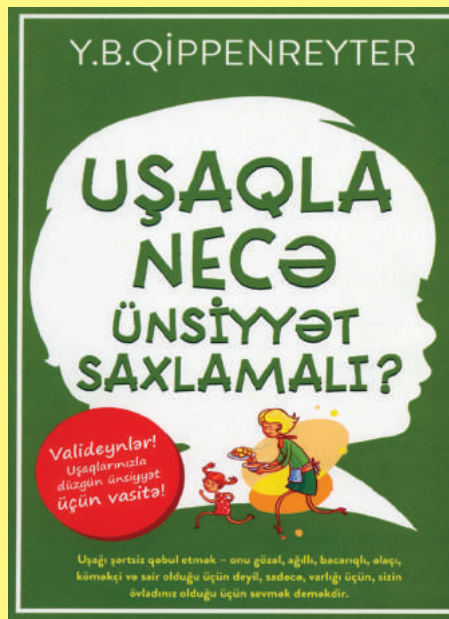
Hatice Kübra Tonqar Anacan, məni tanıyırsanmı

Kitab gənc analar üçün layiqli bələdçidir. Körpənin həyatının ilk günləri və ananın keçirdiyi daxili narahatlıq... Bütün bunlardan çıxış yolu məhz bu kitabdadır.

İbtidai siniflər üçün terminlər lüğəti

Lüğətə orta ümumtəhsil məktəblərinin ibtidai sinifləri üçün dərsliklərdə işlədilən termin və terminoloji ifadələr daxil edilmişdir. Kitabı nəşr etməkdə məqsəd tədris zamanı elmi mətn və tapşırıqlarda istifadə olunan terminlərin mənasını araşdırmaqda şagird və müəllimlərə yardımçı olmaqdır.

UŞAQLA NECƏ ÜNSİYYƏT SAXLAMALI

Y.B. Qippenreyter

Uşaq normal münasibətləri necə qurmalı? Onu sözə qulaq asmağa necə məcbur etməli? Çıxılmaz vəziyyətdə münasibətləri düzəltmək olarmı? Siz kitabda bu və digər suallara cavab tapacaqsınız, onları öz həyat təcrübənizdə necə həll etməyin yollarını biləcəksiniz. Kitabda valideynlər və uşaqlar arasında ünsiyyəti asanlaşdıran illüstrasiyalar verilib.

Uşağımızın Sağlamlığı Haqqında Hər Şey

Kitabda körpəyə dünyaya gəldiyi ilk gündən bir yaşına qədər lazım olan qulluq haqqında ən vacib olanlar verilib. Çətin vəziyyətlərdən çıxış yolu tapmaq, körpəni sağlam və xoşbəxt görmək üçün bu kitab çox qiymətli vəsaitdir.

Mehtap Kayaoglu Özü-sözü gözəl uşaq

Uşaq böyütmək heç vaxt asan olmayıb.

Münəccimi tap

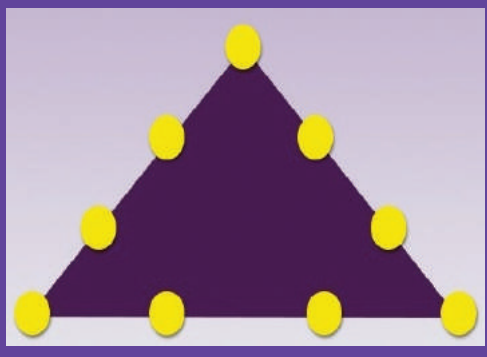
Münəccim xudahafisləməmiş gedib. Amma uşaqlar onun hələ də otaqda olduğuna əmindirlər. Onu tapmağa kömək et. Çünki Böyük Ayı Bürcünün sirrini yalnız o açə bilər.

Məntiqi sual

1-dən 9-a qədər olan rəqəmləri eə yerləşdir ki, üçbucaqlının hər üç tərəfində rəqəmlərin cəmi 17-yə bərabər olsun.

Hər bir rəmsə hansı ədədə uyğun gəlir. Unutma! Ədədlər tamdır və hər biri 1-dən az ola bilməz.

$$\frac{\square}{3} + \text{☆} = 15$$

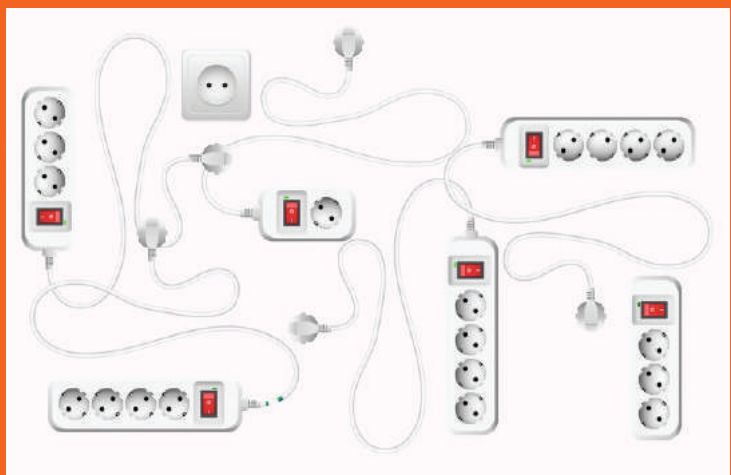
$$\text{☆} - \triangle = \frac{\square}{4}$$

$$\frac{\triangle}{4} + \text{☆} = \heartsuit$$

Ötən sayımızdakı məntiqi sualların cavabları

Neçə dənə telefonu eyni anda enerji ilə təchiz etmək olar?

Suda fitnes

İnana girib-çıxan gəmiləri seyr etdikcə onların necə hərəkət etdiyini heç düşünmüsənmi? Axı bu suyun üzərində bu boyda gəmi necə irəli şütüyür? Mən də çox düşünmüşəm. Axtarmışam, aramışam, gəmilərin işləmə mexanizmini öyrənmişəm. Amma nə vaxtsa düşünmüşəm ki, hənsisa bir gəmi və yaxud adicə bir kater yalnız mən hərəkət edəndə üzə bilər. Yəni birbaşa məndən asılı olar. Amma elə maraqlı bir idman növü var ki, bu zövqü də insana yaşada bilər.

Bu nə üzgüçülükdür, nə də akvaerobika. Heç sahilboyu qaçış da deyil.

Düppədüz Parisin mərkəzindən enli, sakit Sena çayı keçir. Bu çayda çox qeyri-adi bir gəmi — şəffaf divarları və sıra-sıra trenajorları olan gəmi üzür. Başqa sözlə, təxminən belə: üzən fitnes-klub. Adı gəmilərdən onun fərqi budur ki, bu gəmi yalnız içindəki insanlar hərəkət edərkən yerindən tərpənilib üzməyə başlayır. Yəni içindəki sərnəşin-idmançılar məşqə başlayan kimi gəmi də işə başlayır — hərəkətə gəlir. Nə vaxt onlar dayansalar, dayanır. Şəffaf divarlar isə Sena çayının əsrarəngiz gözəlliyi, Eyfel qülləsi və Paris görüntülərini izləmək üçün əlverişli şərait yaradır.

Gəmi-idman zalı Paris Navigating Gym adını alıb. 20 metr uzunluqda gəmidə 40 nəfər rahatca məşq edə bilər. Qeyri-adi gəmi insan əzələsi gücündən başqa, damında yerləşən günəş panellərindən də enerji ala bilər. Bu kiçik fitnes-mərkəzdə insan enerjisini elektrik enerjisinə çevirə bilən velotrenajorlar var. Fitnes-gəminin hazırlanmasında əsas məqsəd isə insan enerjisindən istifadə mümkünlüyünü öyrənmək və su yollarından şəhər infrastrukturunun qaydaya salınmasında istifadə etməkdir.

Yaradıcılıq emalatxanası

İspan illüstratoru, dizayneri və rəssamı Esuko Optik özünü "yadplanetli" adlandırır və əlinin altında olan hər şeyi xırda cizgilərlə tamamlayır, bəzəyir və öz kiçik "dünya"larını yaradır. Sevinc, sevgi, səmimiyyət, nəvaziş və qayğı dolu dünyalarını. Onun əlində adicə ip yumağı, düymə, işlənmiş rəsm fırçası, tennis topu, ilbiz çanağı, giləs dənələri, yumurta sarısı, qarpız, limon, apelsin dilimləri, doğranmış yerkökü, çobanyastığı çiçəyi... Bütün bunlar o kiçik "dünya"ların elementləridir...

Bəs sən... Bilirəm ki, özünü "yadplanetli" hesab etmirsən. Amma gözəl əsərlər yarada bilərsən. Çünki rəngbərəng bir dünyanın var... Bir dünya dolusu da təxəyyülün. Sənə uğurlar, dost!

Baş redaktor: Şəhla Qəmbərova
Redaktor: Sevinc Nuruqızı
Korrektor: İlahə Quliyeva
Bədii tərtibat: Aqil Tağıyev

Müəlliflik hüququ F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasına məxsusdur. Xüsusi icazə olmadan jurnalın surətini, elektron variantını çap etmək və yaymaq qanuna ziddir.

Jurnalımıza abunə olmaq üçün aşağıdakı ünvanə müraciət edə bilərsiniz.

Ünvan: Bakı AZ1022 S.Vurğun küçəsi 88
Tel: (+99412) 5970851,
Faks: (+99412) 5970879.

«Aspoliqraf LTD» nəşriyyat-poliqrafiya müəssisəsinin mətbəəsində hazır diapozitivlərdən çap olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyində qeydiyyatdan keçib.

Qeydiyyat nömrəsi: № 3926 – 06.11.2014
2006-cı ilin noyabrından çıxır.

Təşkilati dəstək: Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi

Təsisçi: F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası

Üz qabığında: Zəhra Müteəllimova

web: www.clb.az

facebook: [fb.com/clb.az](https://www.facebook.com/clb.az)

twitter.com: [childlibbaku](https://twitter.com/childlibbaku)

instagram: [feridumbey_kocerlikkitabxanası](https://www.instagram.com/feridumbey_kocerlikkitabxanası)

youtube: F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası

